

რუსთველის პოემის სახელწოდების
მეტაფორული გააზრება აღმოსავლურ-
დასავლურ ლიტერატურულ თხზულებათა
სათაურების კონტექსტში
METAPHORICAL UNDERSTANDING OF THE TITLE OF
RUSTVELI'S POEM WITHIN THE CONTEXT OF THE TITLES
OF EASTERN AND WESTERN LITERARY WORKS

ნესტან სულავა
Nestan Sulava

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: სათაური-ისტორია, ვეფხი, ინდივიდი, სულიერი
ამაღლება, აღმოსავლურ-დასავლური ლიტერატურული კონტექსტი.
Keywords: Title-history, Tiger, Individual, Spiritual Renewal, Eastern and
Wester Literary Context.

მხატვრულ სააზროვნო სისტემაში, საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში, ფილოსოფიურ მოძღვრებათა კვალობაზე, სახელდება, მხატვრული ნაწარმოების სათაურის, ადამიანის სახელი თუ ზედწოდება საგნის არსს, მის შინაგან ბუნებას გამოხატავს. სახელდება სულიერ-ინტელექტუალური სამყაროს გამოხატვისა და შეცნობის ერთ-ერთი უძირითადესი საშუალებაა, რომელიც მის არსსა და ცნობიერებას განსაზღვრავს, მისი ზნეობრივი სახის ჩამოყალიბების ურთულეს პროცესს წარმოაჩენს. სახელი საგნის არსს გამოხატავს. შესაბამისად, სათაური, მხატვრული ნაწარმოების სათაური, თხზულების ძირითად არსს გამოხატავს.

შოთა რუსთველის პოემის სათაური განსახილველია მითოსური, ფოლკლორული, ფილოსოფიური, საღვთისმეტყველო, ლიტერატურულ-მხატვრული საერთო კულტურული მონაცემების გათვალისწინებით თავისი ეპოქის აღმოსავლურ-დასავლურ ლიტერატურათა კონტექსტში, განსაკუთრებით ნიზამის პოემათა სახელწოდებებთან მიმართებით. ამ თვალთახედვით „ვეფხისტყაოსნის“, როგორც პოემის, სახელდების საკითხი არ განხილულა. იგი მიჩნეულია მეტაფორად, ენიგმად, სიმბოლოდ, ალეგორიად, ალუზიად. გამოთქმულია მოსაზრება პოემის სახელწოდების დროსივრცული მხატვრული ფუნქციის, დანიშნულების შესახებ, რაც იმის საფუძველს იძლევა, რომ იგი აღქმულ იქნეს სახელწოდება-ისტორიად, რომელშიც სხვადასხვა რიგის ინფორმაციებია ჩაკირული და რომელშიც ერთდროულად წარმოჩნდება პოეტის მიერ ვეფხისტყაოსნობის, როგორც მოვლენის, რემითოლოგიზაციაც და დემითოლოგიზაციაც. კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ შოთა რუსთველის პოემის სათაური მისივე ეპოქის აღმოსავლური და დასავლური მხატვრული ნაწარმოებების სათაურებისაგან თავისი არსით, მხატვრული გააზრებითა და ლექსიკური სიტყვათწარმოების მიხედვით განსხვავდება. ვეფხი, მისი ტყავი, მისი ფერები, მისი სიჭრელე სამყაროსა და ადამიანის მრავალფეროვნებას მიანიშნებს, ზოგადად ადამიანის, კონკრეტულად რუსთველის პოემაში მთავარ პერსონაჟთა სულიერ მდგომარეობას გამოხატავს. ვეფხის მხატვრულ სახესა და ვეფხისტყაოსნობის არსში რამდენიმე კულტურული ფენომენი წარმოგვიდგება, ოღონდ

ისე, რომ რუსთველური, ვ. ნოზაძის სიტყვით – ვეფხისტყაოსნური, სრულიად განსხვავებულია წინარეკულტურული საგან, რაც პოემის პერსონაჟთა სულიერი განახლების საწყისად, შესაბამისად, მთელი სამყაროს განახლებად მოიაზრება.

ლიტერატურა:

- გონჯილაშვილი ნ., (2000). შოთა რუსთველის პოემის სათაურის სახისმეტყველება. მაცნე, ენისა და ლიტერატურის სერია, 1-4, 30-52. თბილისი: საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია.
- რუსთველი შოთა, 1966). ვეფხისტყაოსანი, I. აკაკი შანიძისა და ალექსანდრე ბარამიძის რედაქციით, თბილისი: „მეცნიერება“.
- სულავა ნ., (2009). „ვეფხისტყაოსანი“ – მეტაფორა, სიმბოლო, ალუზია, ენიგმა, თბილისი: „ნეკერი“.

In the system of artistic understanding, theological literature or philosophical doctrines, a name, title, name or nickname of a person expresses an inner essence and nature of a subject. Naming is one of the basic means of expressing and perceiving a spiritual and intellectual world, defining at the same time its essence and consciousness, and revealing a complex process of shaping its moral image. Accordingly, a name, a title of a literary work expresses its core essence. The title of Shota Rustveli's poem should be discussed through the prism of general cultural perceptions containing mythological, folkloric, philosophical, theological and literary perspectives, within the context of Eastern and Western literatures of that time, and especially, with the reference to the titles of Nizami's poems.

The title of the “The Knight in the Panther's Skin” has not been viewed from this perspective since it is commonly agreed to be perceived as a metaphor, enigma, symbol, allegory, allusion. An assumption is made on the purpose of the title of the poem, comprising a space-time function, which prompts us to perceive it as a title-story, which contains information of different range and reveals both the processes of re-mythologization and de-mythologization of the phe-

nomenon of the process of [one's] living in tiger's skin, as offered by the author. The research found that the title of Shota Rustveli's poem differs from those of Eastern and Western literary works of his time by its essence, artistic reflection and word construction. A tiger, its skin and rich colors point to the diversity of the world and of an individual, expressing a spiritual state of a human being in general, and more specifically, of the protagonists of Rustveli's poem. Hence, the literary image of a tiger and living in its skin comprises of several cultural phenomena but, as Viktor Nozadze mentions, in an entirely different way than it was done before, thus representing the reference point of spiritual renewal of the characters of the poem, respectively, of spiritual renewal of the universe.

References:

- Gonjilashvili N., (2000). shota rustvelis poemis satauris saxismetyveleba (The Poetic face of Shota Rustveli's poem title). "Macne", Serie of Language and Literature. 1-4, 30-52. Tbilisi: Georgian Scientific National Academy.
- Rustveli Shota, (1966). vefxistyaosani (The Knight in the Tiger's Skin). I. Ed. Akaki Shanidze and Alexandre Baramidze. Tbilisi: "Mecniereba".
- Sulava N., (2009). "vefxistyaosani" – metafora, simbolo, aluzia, enigma (The Knight in the Tiger's Skin" – Metaphor, Symbol, Allusion, Enigma). Tbilisi: "Nekeri".

ილუიანქას ტექსტის ინტერპრეტაციისათვის
SOME REMARKS ON THE ILLUYANKA-TEXT

ირინე ტატიშვილი

Irene Tatishvili

ლევან გორდეზიანი

Levan Gordeziani

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: გველეშაპის ძლევა, ხეთური მითები, ნერიქის
კულტები

Keywords: Dragon-slaying, Hittite Myths, Cults of Nerik